

Görüşler - Okuyucu Mektupları

Opinion Papers - Letters

Dünya Literatüründen

Uluslararası Kütüphane Konsorsiyumları ve Lisans Öngörüsü

Elektronik bilgi kaynaklarının kullanımı tüm dünyada giderek yaygınlaşırken lisans anlaşmaları konusu “www” üzerindeki güncel sayfaları doldurmaya devam etmektedir.

Elektronik kaynakların paylaşımına yönelik olarak çeşitli kütüphanelerin katılımıyla oluşturulan konsorsiyum metinleri, köşemizin birinci sayıdaki gündemini belirlemektedir. Bu belgelerden bizim seçtiğimiz en son metin, Ocak 1999 tarihini taşıyor: *International Coalition of Library Consortia (ICOLC)*¹.

Bilindiği gibi elektronik ortamda kütüphaneye alınan ya da Internet ortamında erişilebilen elektronik kaynakların kullanımı için hemen her yayınevi ile farklı sözleşme koşullarını içeren lisans anlaşmaları yapılmaktadır. Dünya ölçeğinde kütüphaneler elektronik kaynak sağlama ve kaynak paylaşımında ortak tutum belirlemek amacıyla biraraya gelmektedirler. ICOLC gibi hemen bütün konsorsiyum çalışmalarında, lisans metinlerinin hangi konuları kapsayacak biçimde düzenlenmeleri gerektiği üzerinde önemle durulmaktadır.

“Consortium of Consortia(COC)” adıyla 1996 yılında oluşturulan ICOLC, Kuzey Amerika, Avrupa, Avustralya, İsrail, Çin ve Güney Afrika ülkelerinden 100 kadar kütüphanenin katıldığı bir topluluktur. Bu alandaki hemen her konsorsiyum gibi çalışma ve tartışma konularını elektronik bilgi kaynakları, elektronik bilgi sağlayıcı firmalar ve fiyat politikaları gibi katılımcı ülkeler tarafından belirlenen güncel mesleki sorunlar oluşturmaktadır.

ICOLC, kütüphanelerin bilgi sağlayıcı firmaların hizmetlerinden güvenilir ve sağlıklı biçimde yararlanmaları amacıyla bir lisans kontratı öngör-

¹ Bu konsorsiyuma ait ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.library.yale.edu/consortia/techreq.htm> (January 1999)

mektedir. Bu kontrata göre bilgi sağlayıcı firmaların yükümlülüklerini belirleyen bilgiler şu şekilde özetlenebilir:

- İstemci için sağlayıcı firmanın sitesine Netscape ve Microsoft Internet Explorer üzerinden erişim garanti edilmelidir.
- İstemcinin World Wide Web üzerindeki her tür dosyayı okuyabilmesine yardımcı editör dosyaların oluşturulabilmesine olanak tanınmalıdır.
- Sesli ve hareketli görüntü sağlayan multimedya dosyalarına erişim olanağı sunularak standart HTML kullanımı öngörülmelidir. (Şu anda 4.0 sürümünün kullanıldığı HTML'nin gelecekteki yeni versiyonları da istendiğinde uyarlanabilmelidir.)
- Kullanıcılar istedikleri bilgiyi kopyalayabilmeli, basılı çıktı alabilmelidir.
- Z39.50 Standardına² uyum yanında sistem tasarımı ve denetimi konularında garanti verilmelidir.
- Sistemle ilgili herhangi bir değişikliği firma en az üç ay önce kütüphaneye bildirmelidir.
- Sağlayıcı sistemin teknik kapasitesi yerel ağ ile uyumlu olmalıdır.

Yukarıda sadece bir kısmına değinilen hizmetlerin planlanması gelişmiş ülkeler kadar gelişmekte olan ülkelerdeki kütüphaneler için de büyük önem taşımaktadır. Bu konularda ülkemizde de bir an önce ortak çalışmaların yapılarak, mevcut lisansların karşılaştırılmasının gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Amerika Birleşik Devletleri' nde Kütüphane Haftası

ALA, ulusal kütüphane haftasının bu yıl 11-17 Nisan tarihleri arasında kutlanacağını duyurdu. Haftanın teması ise **“Read! Learn! Connect @ the Library!”**: ALA başkanı Ann K. Symons, kütüphanelere elektronik ortamda erişebilme, okuma ve öğrenme özgürlüğünün ele alınacağı hafta kutlamalarının temasını bu ifadelerle özetlemiş oluyor.

Etkinlikler kapsamında³ aynı temanın görsel olarak ele alınacağı bir de fotoğraf yarışması düzenleniyor. Yarışma, amatör ve profesyonel her yaştaki fotoğrafçıya açık tutulmuş.

Öte yandan yılbaşından itibaren ALA'nın ve çeşitli kuruluşların desteği ile ülke düzeyinde 'U.S. Department of Education' programına bağlı bir In-

² Z39.50, bibliyografik kayıtlar gibi yüksek düzeyli yapısal verilerin farklı bilgisayar sistemleri arasındaki uyumu sağlayan bir standarttır.

³ Ayrıntılı bilgi için bkz. dedavis@ala.org

ternet eğitimi kampanyası başlatıldı. “Teach in” adlı kampanya ile Internet kullanımının ülke düzeyinde tüm çocuklar ve yetişkinler için yaygınlaştırılması; beraberinde elektronik kütüphanelerle nasıl iletişim kurulacağı konusundaki eğitim seferberliğinin gerçekleştirilmesi planlanıyor.

Okurlarımız hatırlayacaklar; köşemizde dahâ önce ülkemizdeki halk kütüphanelerinin Internet projeleri konusuna değinmiştik. Umarız ülkemizde yakın gelecekte halk kütüphanelerimiz elektronik ortamda bilgi edinme hak ve özgürlüğü, enformasyon okuryazarlığı gibi konularda öncü çalışmaları sahıplenirler. Çünkü her türlü teknolojik yenilik toplumun bütün kesimlerine ulaşabildiği ölçüde ilerleme sağlanacaktır.

Gelecek sayıda literatürün yeni sayfalarında dolaşmak üzere!

Dr. Özlem (Gökkurt) Bayram
A.Ü.D.T.C.F. Kütüphanecilik Bölümü